

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespundențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Îngrijiri pastorale.

Singuri pe lume și expuși tuturor vânturilor vremii, puterea noastră a stat în legăturile strânse ce au existat între biserică și credincioși. Preotul din gura căruia răsuna pentru mulți necunoscuta slovă a legii, era cărmaciul care îndreptă spre liman, spre farul luminos al bisericii de multeori mult încercata corabie a credincioșilor. Biserica a fost centrul vieții noastre sufletești; ea a fost alinarea sbruciumărilor zilnice, mirul răcoritor atât pentru individ cât și pentru poporul întreg, ea a îngrijit, alimentat și condus întreaga noastră viață socială morală, ea a dat hrana sufletească ea ne-a păstrat tot ce avem, ea ne-a păstrat limba și individualitatea noastră etnică, ea ne-a ajutat și prin ea am ajuns la cultura care o avem astăzi.

Valurile se izbesc tot mai impetuos de aceasta stâncă a vieții noastre și amenință cu desechilibrarea raporturilor istorice. Miciile mizeri ale zilei provocate de momente externe trag la îndoielă valoarea bisericii ca centru al vieții noastre. Ici și colo resună ușuratic și sfârâitoare expresiuni ale supărării și mâniei spontane: »Ne vom ridică alte altare, la cari ne vom putea plecă cu toți capul!«

Nu e cumva prea pripită sentința?

Mânia e rău sfātuitor; e mai iute de picior decât părerea de rău, așa că aceasta sosește totdeauna în urma ei. Mânia mai întâi distruge și apoi privește ce a distrus. De aceea să meditam mai bine asupra lucrurilor să nu ne lăsăm răpiți de aceasta patimă și fără să ne mai întrebăm ce a fost biserică în trecutul nostru, că în trecut ea a fost viața însași, să cercetăm ce este ea în timpul prezent.

Biserica a cucerit tot sufletul nostru, duhul ei a împregnat întreaga noastră viață, ea e una și aceeași neschimbată, așa că prin ea toți simțim ceva comun în noi. Toți ne simțim încălziți de același foc. Biserica e o putere statică, care între toate împrejurările ne poate liferă forțele de cari avem trebuință. La noi biserică nu e numai cultul divin, ea ne e totul. Ca și în trecut biserică poate să ne cuprindă și astăzi întreg sufletul

nostru, ea poate numai să ne deschidă toate cărările progresului. Calea propășirii la noi prin biserică duce. Statornicia ei e trăinicia noastră și indată ce ar încetă biserică de a mai fi centrul vieții noastre, ar încetă trăinicia noastră fiindcă s'ar formă o decentralizare expusă fluctuațiunilor vieții externe vecinic schimbăcioase.

Dacă vom părăsi odaia caldă, care prin păreții ei ne-a adăpostit, prin alcătuirea ei a putut să ne primească pe toți, înzădar vom aprinde focuri sub ceriul liber, câte focuri atâtea grupări vom avea și toate aceste focuri trăsesc din mila ploilor și vânturilor. Dacă ar fi să părăsim biserică, vor exista partide singuratice, dar nu va mai exista un neam unitar. Părăsind biserică societățile oamenilor vor fi conduse de diferite principii, dar va perî unitatea morală, care astăzi e baza întregii societăți omenești.

Ținta noastră să ne fie nu lăpadarea bisericii ci strângerea legăturilor între reprezentanții bisericii: preoțime și între popereni.

Preoțimea e elementul viu al bisericii, interpretul legii vecinice dată veacurilor schimbătoare. El va trebui să ne arete calea mântuirii sub toate raporturile vieții. În interpretările sale nu trebuie să se lase influențat de nici un moment estern. Sfaturile lui vor trebui să isvorească din învățăturile legii, minte curată și inimă neprihănită. Să stăruim din toate puterile ca raporturile istorice dintre biserică și credincioși, să se mențină și pe mai departe, nici prin gând să nu admitem desfacerea de biserică ori cât s'ar părea de temeinic, ori cât de dureros ne-ar atinge motivul, care ne-ar împintena la așa o faptă. Nu e ertat ca moștenirea străbunilor să o cheltuim pentru îndestularea plăcerilor momentane, moștenirea aceasta va trebui să o lăsăm urmașilor nostri neatinsă și augmentată. Nu e ertat ca mici inconveniente externe, să stoarcă din noi enunțiațiuni cari se refer la întreaga noastră viață.

Să cercăm să ne ținem echilibrul. Dacă primjdia desechilibrării este mai mare, mai mare trebuie să fie munca noastră de echilibrare, mai mult va trebui să strângem poporul la sinul maicii bisericii. Nu desfacerea de biserică ci întărirea în biserică să ne fie deviza.

Preoțimea noastră, pentru care s'a scris aceste îngrijiri pastorale, ca cel mai firesc și interesat factor în chestia aceasta, să-și așintescă privirile la primejdia care ne amenință și cunoscându-o, cu îndoită putere să strângă legăturile firești dintre biserică și popor.

Constatări triste.

Procurorul din Arad despre robii alcoolici.

Cu punerea în aplicare a noiei legi penale ministrul de justiție a adresat un circular tuturor procuraturilor regești, și direcțiunilor de temnițe, ca în timpul cel mai scurt să-i prezinte statistica întemnițaților din 1908, în care statistică să fie amănunțit indicat, cine și în ce măsură folosesc beuturi spirtuoase?

În privința aceasta Lodovic Szkolczay procuror regesc, conducătorul procuraturii regești din Arad a raportat următoarele:

Alcoholismul are mare rol în cronică penală a comitatului Arad.

Numărul criminalilor, cari au greșit în contra ordinii sociale și legilor sub impresia sugestivă a alcoolului, nu e mai mic decât 70%. Alcoholul îndeamnă la păcate nu numai în crimele cele mari ca jăfuiri, vătămări corporale grave sau la omoruri ci și chiar și în cauze mici, beția e motorul demoralizării beția îndeamnă la primul pas spre calea păcatului. Beutura tâmpește simțemintele omului, slăbește puterea de gândire îl despoaie de energia necesară cu un cuvânt îl enervează atât trupește cât și sufletește. Despoiat de aceste calități sufletești nu mai poate rezista ademenirilor păcătoase și ușor pășește pe calea păcatului sau fură, înșală și defraudează ca să-și satisfacă patimeii alcoolice. Comitatul Aradului poate, stă în privința aceasta în primul loc din Ungaria. În nici un loc nu să săvârșesc atâtea crime în proporție cu numărul locuitorilor și nicăiri nu exercită alcoholul atâta influință asupra crimelor ca în părțile locuite de naționalități din comitatul Aradului. Acest fapt trist ni-l arată și statistica care adeverește că 70 % din cazurile criminale sunt a se atribui alcoholului.

Statistica care a pregătit-o în acest scop prin cifrele îngrijitoare ce ni-le arată într'adevăr dă drept procuraturii.

Duhul religios în pătura tărânilor noastre.

Conferința cetită în ședința festivă a Societății de lectură a teologilor din Arad ținută în sala festivă a seminarului diecezan.

Secoli s'au peronat cu amenințările lor viforoase peste poporul nostru. Nu odată vânturi primejdioase au scormonit straturile norilor și i-a întunecat ceriul vieții lui ștergând și urma unei foste seninătăți. Ne-

numărate lovituri a încercat de atâtea ori puterea de rezistență și de vitalitate a acestui popor pacinic și cu frica lui Dumnezeu înprăstiat în jurul Carpaților. Dar toate acestea au fost zadarnice, neeficace cu toată forța lor destul de considerabilă, au plecat ca și nește valuri uriașe spre litoralul stâncos amenințând cu cotropire desăvârșită tot ce le stă în cale, însă precum valurile acestea izbindu-se de stânca solidă să prăbusească, decăzând la nivelul natural al mării; tot astfel și aceste atacuri s'au nimicit ele izbindu-se nu de forța brahială, nici de capacitatea spirituală a poporului nostru, căci de acestea nu dispunea, ci s'au izbit de zidul puternic al conservatismului, care ca și un fir roșu într'o broboadă se poate observa în tot decursul desvoltării vieții noastre individuale.

Românul (înțeleg țărânul) din timpurile cele mai îndepărtate și până în secolul trecut a rămas intra'ceiaș haină primitivă, împodobită cu câteva broboade de el inventate, viața lui a fost aceeaș în tot timpul fără unele mici schimbări, produse mai mult de valurile vremii, dela cari atârna liniștea sau tulburarea traiului său

O parte însemnată din zidul conservatismului l'a constituit biserică, din care antecesorii noștrii au format o adevărată instituție individuală, unde și-au depus apoi toate fructele framântărilor spirituale prin instituirea nenumăratelor obiceiuri, cari astăzi formează frumusețea cultului nostru bisericesc.

Românul fiind dotat dela natură cu o înclinare mai distinctivă spre scrutarea enigmelor naturii; cu alte cuvinte cu-o privire mai adâncă în fenomenele naturii, a căror desfășurare tainică și neînțeleasă de spiritul omenesc concludă la ezistența unei ființe mai înalte, a ajuns mai repede la convingere deplină despre adevărul propagat de Mântuitorul nostru și urmașii săi. Despre aceasta ne putem convinge dacă vom face o comparație fugitivă între felul de propagare a religiunii la diferitele popoare din vecinătatea noastră. Toți știm cu câtă greutate s'a creștinat poporul maghiar, câtă putere de rezistență a trebuit să învingă creștinismul în lupta sa cu acest popor. Tot aceasta opunere o vedem la poporul rus și putem zice la toate celelalte popoare din apropierea noastră.

Unul dintre popoarele, care a primit pe cale pacinică noul adevăr divin este poporul nostru. Faptul acesta denotă firea românului, de a privi natura prin o prismă mai poetică, scrutând necul cauzalității, care conduce la ezistența unei ființe atotputernice la Dzeu. Românii au primit creștinismul pe cale pacinică, procesul creștinării, cei drept a decurs în timp cam lung, însă creștinându-să odată întreg poporul, el a format din credința aceasta o fortăreață puternică pe sama individualității sale, care l'a ferit de atacurile rău voitoare și a contribuit în măsură mare la asigurarea viitorului. Adevăr este, că nu odată a servit la înrădăcinarea influențelor străine cum a fost slavismul, care tocmai prin mijlocirea bisericii a copleșit o parte din viața românească. Mulțămii celor doi domnitori.

Matei Basarab și Vasile Lupul, cari văzând amenințarea în haina ei serioasă iau pus stavilă pentru totdeauna. Un alt rău care a decurs tot prin mijlocirea bisericii a fost legătura dintre bisericile țării românești și patriarhatul din Constantinopol, îndeosebi mănăstirile dela sf. munte Athos, care a contribuit la esportarea atâtor bogății românești, datorite de domnii și boerii români. Donatorii pătrunși de duhul religiunii au dăruit multe averi fără a-și da seama, că ce să va ajunge cu administrarea lor în viitor vor înstrăina produsele osteneii românești, la așa ceva nu s'au gândit evlavioșii donatori.

Astăzi aceste odoare ale trecutului nostru au ajuns în administrarea clerului grecesc, care se mândrește cu ele înaintea vizitatorilor. Toate acestea se petrec în sf. munte Athos, unde cu toată avere românească importată între zidurile acestei mănăstiri, clerul nostru, compus din un frumos număr de monahi este într'o stare de inferioritate față de clerul grecesc și cel rusesc, astfel că după cum scrie decurând decedatul stariț al mănăstirii Sinaia arhimandritul Nifon într'o scrisoare către arhierul Pimen Piteștean: „Te doare inima când vezi, atâtea odoare românești în mâna străinilor, iar clerul nostru monahal degradat la o poziție de servilism.

Acestea ar face parte din relele izvorite din religiozitatea poporului român, dar numai din religiozitatea unei pături, a păturei nobile care a venit în contact nemijlocit cu centrele acestor influențe streine. Massa compactă a țărânilor, pătura cea mai mare a poporului a rămas intactă, de toate acestea rele și și-a păstrat caracterul său nepătat în haina sa originală.

Pătrunzând odată duhul religiei creștine în colibele simple dar ospitaliere ale țărănilor noștri s'a încetățenit pentru totdeauna, mângâind pe locuitorii lor în timpuri răsfrătite și servindu-le cu sfaturi înțelepte în timp de pace. Credința în Dumnezeu l'a mai susținut pe bietul țaran român atunci când prigoanile dușmanilor, devastările crude ale războaielor medievale, globirea din partea boierilor și alte greutăți ale vieții îl oropsau cu mânie, aruncându-l fără milă în spatele lui debile și steite de putere. Cătră cine s'ar mai fi putut întoarce în zilele acestea furtunoase bietul om nenorocit, ca să-și spună năcazurile, să-și povestească neajunsurile și eventual să ceară vreun ajutor, cătră nime dintre pământeni, căci aceștia n'aveau milă pentru el. Suferea în tăcere și purta jugul greutăților fără a se plânga.

Suferința aceasta tăcută a pus în mirare pe toți escurzionisții și voiajerii apusului, toți se mirau și nu-și puteau explica, cum o pătură atât de numeroasă să rabde fără protest o povară neomenească. Mulți comentau răbdarea bietului popor cu lipsa energiei ofensive, evalueându-l de popor laș. Și oare lașitate să fie fost aceasta? Nu, căci cine au fost strămoșii noștri. Dacii și Romanii, decât energie au dispus acești protopărinți ai noștri? Poporul nostru să nu fie moștenit pe lângă celelalte însușiri și din aceasta energie o oarecare măsură? Da a moștenit, numai cât ea a fost spălăcită cu vremea de principiile și învățăturile blânde ale religiei, cari au pătruns adânc în sufletul lui.

Și ca să ne convingem despre aceasta n'avem decât să facem o comparație între Români ungureni și cei din România liberă. Românii din regat fiind mai aproape de centrul ortodoxiei, la ei a pătruns mai bine duhul religiei, decât la cei din părțile ungurene. Numărul mare al mănăstirilor impopulate cu călugări a fost cercetat n tot timpul, de țărani, aflându-și numai aicea limanul mântuirii pământești, și acestea mănăstiri, pe cari din coace de Carpați nu le găsim au contribuit foarte mult la înrădăcinarea religiozității. Să și vede pe ei, căci ei n'au fost așa de răzbuțitori față de asupritorii lor, cum au fost cei din părțile ungurene unde n'a pătruns religiozitatea în aceeași măsură. Pânăce Românii ungureni în tot timpul secolilor medievale s'au resculat de patru ori în potriva nobililor, cei din România abia în secolul al 19-lea, când a pătruns spiritul apusean, au arătat un mic semn de răzbunare prin răscoala lui Tudor Vladimirescu cea din 1848 și cea din 1907. Iată

deci, că nu lipsa de energie o produs pretinsa lașitate în pătura țărânilor noastre, ci religiozitatea care s'a menținut în sufletul țaranului din acele timpuri îndepărtate până în zilele noastre, în urma conservatismului și lipsa influinței curentelor anti religioase. Țărânilor noastre astăzi din punctul de vedere al religiozității este tot cea veche, în România și astăzi cercetează mănăstirile și mai ales cu ocaziunea hrămurilor se face un adevărat pelegrinaj, iar altădată vezi bunici și moși bătrâni suind pe cărările șerpuitoare ale pădurilor, ca să plătească o zi de slujbă la mănăstire.

Că să ne convingem mai bine despre simțul religiei al țaranului nostru. n'avem decât să pătrundem în eetațuia vieții lui sufletești; ceace o putem face prin examinarea cuvintelor pronunțate cu ocaziunea evenimentelor extraordinare, de cari fiind constrâns în urma impresiei își scoate la iveală involutar simțimintele sale prin niște exclamări spontanee, cari nu sunt altceva decât miezul cugetării lui sufletești în momentele acelea. Așa vedem că țaranul nostru la auzirea unei nenorociri nu se poate reținea dela exprimarea compătimirii și exclamă „Doamne ferește“, Iată cum să înalță el cu cugetul său la Dumnezeu în convingere că acesta îl poate feri pe dela năcaz. Povestindu-i o întreprindere, ce voiești să o faci în viitor el te va încuraja cu cuvintele „Dumnezeu să-ți ajute“ cari pe cât sunt de simple, pe atât sunt de sincere și efectuoase. Când pleacă de acasă pentru un timp mai îndelungat, sau la un lucru mai greu își face cruce, când trece peste pragul ușii și zice în taină „Doamne ajută mi“. Dovadă destul de expresivă despre credința lui în ajutorul dumnezeesc. Înaintea săracului, înaintea cerșitorului el ușa nu și o încuie, ci îi dă și acestuia din avutul său cât îl rabdă puterea; fie și numai o bucată de pâine el o dă cu inimă curată și la cuvintele de mulțămire ale cerșitorului, „Dumnezeu să-ți respălătească“ el îi răspunde „D-zeu să-ți dea și tie“. Iată cum pune în practică iubirea deapropelui.

Când moare un membru din familie fie acesta părinte sau copil, hainele purtate de cel mort le împarte săracilor, ca toți cei ce se împărtășesc de aceasta pomeană să zică pentru cel mort un „Dzeu să-l ierte“. Românul în conștiință deplină dăruiește hainele acestea știind că pe lângă fapta de milostenie rugăciunea săracilor, care este plăcută înaintea lui Dumnezeu, contribuie foarte mult la marea operă a mântuirii. Cât de mult dă Românii pe toate acestea se poate vedea și din obiceiul atât de răspândit la noi și anume; nu este biserică care să nu aibă anumite parastase în amintirea unor donatori și binevoitori ai bisericei

Tot aceasta o îndegetează și obiceiul de-a ridică cruce în marginile drumurilor și în punctele mai însemnate ale teritorului comunal; a zidi fântâni, cari se stea la dispoziția fiecărui călător. Știe el că tot cel ce-și va stămpăra setea din fântâna lui va zice „să-i fie spre repaus“. Este de amintit, că și cel ce bea nu trece mai departe, fără ai aduce mulțămire celui ce a făcut fântâna, prin implorarea respălătirii dumnezeiești. Iată cum se înalță cu cugetul la Dzeu atât celce a făcut fântâna. cât și celce o folosește.

Dar ca să ne putem forma o idee și mai clară despre religiozitatea țaranului nostru n'avem decât să ne aprofundăm și în interiorul vieții lui familiare, unde se făuresc toate însușirile lui sufletești. Întri în casa unui țaran și ce vezi? Păreții sunt acoperiți de icoane, cari înfățișează momente din viața Mântuitorului, sfinți părinți și alte fețe bisericesti astfel că căsuța

lui își înfățișează un adevărat iconostas bisericesc. La icoana preacuratei Fecioare stă atârnată o candelă pe care o aprinde de regulă în presara sărbătorilor și o lasă de arde până dimineața. Iată cum își împodobeste el casa și face din odăița lui simplă un templu pe sama familiei. Însă nu numai forma exterioară a locuinței își înfățișează un aspect religioase ci și decurgerea vieții familiare în diferitele sale peripeți.

Coloritul religios al vieții familiare îl dă în cea mai mare parte femeia, ea este o adevărată sentinelă, care veghează cu mare grijă asupra liniștii familiare.

Este recunoscut, că femeia e mai religioasă decât bărbatul, și dacă aceasta se observă la vre un popor, la poporul nostru e mai învederată.

Femea dela natură este mai sensibilă și astfel religiozitatea ei în măsură mai mare decât a bărbatului, se poate explică în urma acestei sensibilități, precum și în urma faptului că ea este mai ferită de ispită decât bărbatul. Intreaga desfășurare a vieții sale se mărginește între cadrele înguste ale vieții familiare, unde nu i-se dă ocaziune să încerce ispite greu de învins. Astfel duhul religios moștenit din strămoși în linia generațiilor feminine nu slăbește, ci în aceiași măsură se transmite generațiilor posterioare.

Creșterea copiilor o începe femeia cu credința în Dumnezeu, o vezi seara în genunchind lângă leagănul cu copilul cel mic, cu stânga își leagă copilul, iar cu dreapta își face din când în când semnul cruci rugându-se fierbinte la Dumnezeu. Abia învață copilul se vorbească, mama lui îl și învață rugăciunea cea mai frumoasă „Tatăl nostru“, indemnându-l să o zică totdeauna când să culcă, când să scoală și peste zi înainte de a să pune la masă. Ai o frumoasă plăcere sufletească când intri în casa unui țaran și vezi copiii, cum să pun în rând după mărime înainte de a se culcă și își zic rugăciunile întorși cu fața către o icoană de pe perete. Toți le zice în taină numai cel mai mititel le zice cu voce tare, ca la caz de lipsă să-l coregă mamă-sa, care îl urmărește cu atențiune.

Dumineca îi înbracă în haine curate și îi îndreptă la biserică, dându-le îndrumările să-și facă cruce, când văd că-și fac cei bătrâni și să ingenuncheze și ei cu ceilalți oameni împreună. Așa îi și crește rând pe rând pe toți și se și observă pe copii creșterea aceasta, până ce sunt numai sub îngrijirea mamei. Ajungând însă etatea de 9—10 ani de atunci începând băeții sunt mai mult sub cănducerea tatălui. Acesta îi duce cu sine afară la camp, la lucru în toate părțile, ca să-l deprindă încă din fragedă tinerețe. De aci începând duhul plantat de mamă-sa în sufletul lor, începe a slăbi, căci aici nu mai văd ei gingășia cu care a fost tractați din partea mamei, ci o severitate, o strictetă caracteristică bărbatului. Astfel se întâmplă cu fetele, acestea rămân și pe mai departe sub creșterea mamei, care în modul început își continuă datorința de mamă pe ogașia religiozității. În urma acestei proceduri de educație nu-i de mirat, dacă sentimentul de religiozitate îi mai aparent la femeie decât la bărbat.

Câtă grijă poartă femeia de educația religioasă a copiilor, ne-o arată ea atunci, când un copil se năstrăinează de casa părintească pentru un timp oarecare. Momentul despărțirii își înfățișează o icoană atât de frumoasă și de poetică, reoglindând în deplină claritate duhul religiunii. Sfatul cel din urmă al mamei, cu care își demite copilul de sub aripele îngrijirii sale părintești, este îndemnarea la implorarea ajutorului dumnezeesc.

Își sărută copilul zicându-i: „roagă-te la Dzeu dragul mamei, nu-ți uita de rugăciunile de seara, înainte de a te culcă și cele de dimineața înainte de a plecă de acasă, de vrei să-ți meargă bine“. Cu cuvintele acestea își îndreaptă copilul în sânul străinilor. Cine nu poate vedea, câtă credință nu exprimă cuvintele acestea pronunțate cu gingășia unei femei evlavioase.

Asta însă nu-i de ajuns, ea mai aruncă o privire duiosă și oarecum îngrijorată în urma copilului său ș'apoi se întorce înapoi în casă și fixându-și privirea rugătoare către icoana preacuratei Fecioare îi încredințează copilul în grija ei, prin o rugăciune fierbinte.

Și dacă vom cercetă și vom scrută toate peripețiile vieții familiare nu vom ajunge la altceva, decât la reflexiunea unui duh adevărat religios.

Fie însă de ajuns și aceste câteva mărgăritare din viața țaranului nostru pentru a ne putea face o idee destul de clară despre religiozitatea lui.

Chemarea generației actuale va fi, ca să țină cu aceeași sfințenie și dragoste de neam la aceste reminiscențe ale vieții strămoșești, cu care le-au instituit antecesorii noștri; să le ferească de influințele străine căci cu toată puterea conservatismului nostru aceste influințe ș-or avea efectul lui dezastruos atunci, când vor străbate cătuși de cât în sanctuarul individualității noastre.

Fie cât de mici și neînsemnate paralizele produse de ele, sumarul lor de peste câteva veacuri va expune în întregitate o caricatură a evoluționismului național, care n'ar fi altceva, decât umbră sficioasă a strămoșilor noștri îmbrăcată în lux modern.

Ioan A. Neacșa,
stud. teol. an al II-lea.

Lipsa de icoane în bisericile noastre.

În 1904 ca student, în ultimul an de teologie la Arad, prin luna Decembrie m'am pus și eu să ajut după putințele mele biserică. Și după modul meu de gândire de atunci, cu ce altceva a-ș fi putut salva soarta bisericii mele, cași scriind un articol în coloanele acestei reviste nr. 52, despre sf. icoane și despre puternicile sentimente religioase ce le desvoltă aceste.

În numitul meu articol, prea natural ziceam că în bisericile noastre la sate în Bihor pretutindeni, iar pe teritorul diecezei Arad — debunăseamă —, în cea mai mare parte sunt ținute în biserici icoane șterse, pocite, eterodoxe și despoiate de toate condițiunile estetice și iconografice.

De atunci nu am venit în publicitate cu chestiunea sf. icoane, ci așezându-mă la sate, am căutat ca să fac deajuns condițiunilor cerute dela preoțiime în articolul din nr. 52 din anul 1904.

În acest senz publică și fratele în Hristos Ștefan Stan un articol în „Biserica și Școala“ nr. 3 din anul curent. Articolul m'a atins foarte plăcut și încă cu atâta mai mult, deoarece aflu cu drept că se indignează contra lipsei criteriului dogmatic în icoanele noastre.

Bisericile noastre sărmănele, poartă cu multă tărie încă și azi pecetea vitregității. Și aceasta pecetă este bătută și cu mâna altora, a străinilor și cu a noastră. Străinii adică nu neau lăsat să ne iubim biserica în pace, iar noi și când n'am fost în zizanie cu alții nu ne-am dat silința să ne înfrumșetăm bisericile cu câte o icoană curată și nebatjocuritoare a esteticeii.

Lucrul stă astfel, — în orice biserică vei intra, fie în părțile aradane fie în cele bihorene, cu punerea la o parte a bisericilor nouă și a celor din centre ori comune bisericesti mai în stare, — în tot locul vei găsi așezate spre sărutare icoane ori sterse ori sparte la sticlă încât mi s'a dat prilej să văd și om sgăriat la gură de sticla sf. icoane, găsești apoi foarte multe icoane tăuțești și chiar rutene vâpsite în cadre greșite peste puterea unui condei de ale descrie fidel și sincer și toate aceste sunt chemate, a țineă locul mijloacelor prin cari să se promoveze religiozitatea poporului.

Credinciosul nostru, pentru care singura Biblie este aproape și astăzi iconostasul sf. biserici și altele din prejur, la privirea icoanelor strâmbă ce le vede, simț de evlavie i-se manifestă din motivul că aceea sf. icoană o știe în sf. biserică, având puține motive a deduce că bunătatea, blândeța o produce în sufletul lui figura necorectă și ortodoxă nici de cum.

Din pricina acestor motive — cred — cestiunea icoanelor ar trebui odată aranjată.

Dar pe lângă împrejurarea aci amintită, că unele biserici au icoane cari batjocuresc sentimentele adevărate și cultul sf. noastre biserici, în cele mai multe locuri afară de icoanele pe tetrapode nu găsești icoană nici de leac. Sunt biserici unde nici cea mai de frunte icoană a sf. Invierii cu care trebuie să se încunjure biserica la Paști nu este, a praznicului Nașterii ori altele nici de pomenire. Fără a mări lucrul se poate spune că toate praznicurile în ordine nu le are nici o biserică, ci la praznicul cutare dacă este al Născătoarei, pun icoana vecinică ce o au undeva să fie pe ea și Maică sfântă, iar la Botezul lui Hristos, ori la Florii se pune o icoană de alt rost dar ce cuprinde și personalitatea lui Isus.

Aceste lucruri sau neglijat pânăcum din următoarele motive, cari îmi iau permisiune ale înșire 1) din motivul sărăciei parohiilor 2) din împrejurarea că și preoții au fost săraci cu duhul 3) protopopii nu au pus nici un pond pe acest lucru, care în diametrul cultului formează cea mai cardinală rază a moralității și religiozității 4) Episcopii ori vicarii lor nu au cerut date sigure despre acea câte icoane lipsesc din fiecare biserică.

Ș'acum să vedem încât se pot desvinovăți unele din punctele amintite.

Că parohiile au fost sărace și din acest motiv nefast n'au putut câștiga icoanele trebuincioase, este un neadevăr. Piețele orașelor, adică sunt inundate de strigătorii perciunați și toate piețele și le desfac

între românimea noastră, care dacă vede la Șloimi că poate cumpăra cu patruzeci bănuți un chip mai frumos de cum e cel din biserică sa de acasă și peste asta încă îl poate căpăta în cadru, desface în grabă cărpa și plătește. Aceste sunt semne că poporul dacă vede icoană frumoasă, îl cucerește și jertfește cu drag numai să aibă pe omul (preot) care să îndemne și să-și pună râvna sa pentru înfrumșetarea casei lui Dzeu, în care servește zilnic.

Icoanele ce le strigă ovreii pe la colțuri, altfel de neam nu le cumpără. Apuseanul are biserică disciplinată și bogată, lui nu-i trebuie, greco-catolicii cam pe calea acestora, deci numai noi ortodoxși suntem siliți a ne dichisi altarele cu icoane ce cumpără credincioșii prin piețe.

Revenind la șirul motivelor, să mă opresc la dnii protopopi. Domnialor în tot anul fac vizitație canonică și cu acel prilej deci totdeauna ar putea căuta că oare praznicurile sunt complete ori ba și poartă criteriul ortodox ori ba. La caz de lipsesc unu și este pretutindenea, să-i deie preotului un interval de câteva luni, când să raporteze că le are în ordine. Repețindu-l acest lucru ușor, dar mult folositor, în câțiva ani tot protopopul ar avea conștiința liniștită că și-a ajuns scopul de-a prevedea toată biserica cu icoanele necesare.

Ce privește apoi senatele bisericesti aici apoi încă apasă greu împrejurarea, că nu au căutat a depărta prin controlări stările aceste dejositoare în biserică noastră.

Negligarea icoanelor la noi în dieceză este a i-se atribui foarte mult și tipografiei diecezane, care deși există de o bună bucată de vreme nu și-a câștigat în deposit ornate, icoane, cruci și cărți, astfel încât azi dacă un credincios vrea să târguiască ceva se pune pe sfoară de vântură țara, cari pentru rândurile de odăjdii plătesc prețuri duple.

Propunerile părintelui Stan numai cu atâta le-aș complectă ca librăria noastră diecezană înființată de curând, să se angajeze odată a ne scoate din mâna ovreilor, ținând în depozit tot felul de revizite bisericesti, prince s'ar face mult bine bisericeii.*)

În zilele acestea am primit poruncă ca în decurs de opt zile să afișăm pe frontul școalei tabla cu inscripția școalei, și aceasta am făcut-o sub responsabilitate și tragere în disciplinar — tot în forma aceasta încă s'ar putea introduce și cultul icoanelor în biserică noastră la nivoul ce li se cuvine.

Cât e de interesant? Noi fărăporuncă nu suntem în stare în decurs de zeci de ani a ne aduce o bisericuță în rând cu niște icoane cari abea ar face o sumă de dai Doamne. Cazul cu inscripțiile este sim-

*) Din partea librăriei diecezane din Arad, care există abea numai din 1 Ianuarie a. c., s'a luat măsuri pentru a se prevedea cu toate revizitele bisericesti. O parte le și avem, celelalte urmează. Catalogul îl avem în lucrare, așa că pe vară acest catalog o se fie în posesiunea fiecărui preot, în urma căruia suntem curioși să vedem interesul celor chemați față de o instituție diecezană.

ptomatib pentru felul cum știm noi duce la indeplinire orice dacă este exoffo pus la cale ceva.

După toate nu ar urma altceva, decât dacă este afacerea atât de neglijată cum o prezint eu, — la ce cu drag dau specimene la caz de îndoială — să se îngrijească noua librărie și de formarea depozitelor bisericesti în cari pe lângă cărțile rituale să se afile tot felul de recvizite bisericesti. Și formându-se acest depozit, să se facă din partea Ven. Consistor iarăși nu așa complect sumar despre recvizitele bisericesti, eum a făcut despre uneltele cari trebuie să le câștige fiecare școală până în 1910, și precum aci astfel și la recvizite bisericesti să se deie un interval anumit, până când toate bisericile să și le câștige. Ar fi de joser pentru neamul nostru, ca școala din poruncă de sus să avem parale a o înfrumșeța complect, iar preotul nostru să n'aibă o cruce pe altar ori o icoană de sărutat.

Le-am scris toate aceste, ca cei în condițiunile de a salvă aceste lipsuri neiertătoare în biserică noastră, să caute pașii necesari a depărtă răul, iar de altă parte pentru a excită atențiunea în preoțime pentru a trată cu mai mult zel soarta icoanelor și a altor recvizite în bisezica noastră.

Dat în F. Oșorheiu.

Petru Popa,
paroh.

Învățătorul ca model în școală și societate.

(Continuare.)

În acest mod, stăruind ca prin ecalificațiunea și cunoștințele sale să și câștige iubirea, stima și respectul societății să va pune într'o legătură deamă și confidentă de amicitia intimă clădită pe însușiri nobile și morale.

Înțeleg o amicitie virtuoasă după cum zisei, căci o amicitie legată pe interese slabe și compromițătoare pentru legile morale pot aveă cele mai periculoase consecințe pentru învățător.

„Noi suntem datori — zice Silvio Pellico — a aveă bună voință pntru toți oamenii; însă aceasta bunăvoință nu trebuie să ajungă până la pretinie, de cât numai pentru aceia cari merită a aveă drepturi la stima noastră“ iar Cicerone într'alt loc zice: „Din toate societățile, nici una nu este mai nobilă, nici mai statornică, decât unirea ce se formează între oameni doritori de bine și pe cari ti unește aceleași aplecări și aceleași gusturi“.

„Acela care nesocotește religiunea, acela care nu îngrijește cu deosebire de demnitatea sa de om, acela care nu simte că este dator de a-și onoră patria, prin inteligența și moralitatea sa, acela care se arată fiu puțin respectuos și frate îndărătnic, acela care e condus de cele mai mârșave și mai urâte patimi, ca: egoismul, invidia, ura, superbia ș. a. fie el cel mai distins om prin farmecul darurilor sale esteriore și prin manierile sale, prin întinderea cunoștințelor sale, și chiar prin vreun fel de pornire generoasă la fapte laudabile, un astfel de om, nu poate aveă nimic care să te poată înduplecă de a-l face amicul tău; chiar și dacă îți va arată cea mai viuă afecțiune, ferește-te de a-i acordă

prieteșugul tău, singur omul virtuos posedă calitățile cari convin unui amic“ a zis tot moralistul Silvio Pellico.

Nu este mai periculos pentru învățător decât a se alătură la prieteșugul și în lupta unor astfel de oameni, cari conduși de interese pătimase și mârșave formează partide influințând ori incurajând acuș pe una acuș pe alta, ori sprijinind pe una dintre aceste partide. Da învățătorul trebuie să influințeze asupra poporului întreg fără deosebire la vederile partidelor, dar nu prin îndărjirea reciprocă, ci cu scopul, ca prin autoritatea sa și cunoștințele sale să aplaneze și delature divergințele de păreri greșite provenite din necunoștința drepturilor și datorințelor ce le au. Cu mîntea și agerimea sa, să servească poporul, dar numai când acest iubit popor va fi persecutat de un al treilea, purtând consecvențele faptelor sale fără hesitare.

Ferindu-se de personalități și frecări de ale singuraticilor indivizi ori partide, să și îndrepte atențiunea îndeosebi asupra multifarielor slăbiciuni și obiceiuri rele înrădăcinate adânc în inima poporului de pretutindenea, din cauza lipsei de învățătură.

Starea în genere tristă în care se află poporul nostru din împrejurarea numărului înspăimântător al analfabeților nu mai poate dăinui pe mai departe în fața progresului ce-l fac zilnic alte popoare mai luminate decât noi. Tocmai în timpul din armă cetisem într'un ziar, că numărul analfabeților la noi românii ajung cifra de 80%. Să nu ne mirăm deci, dacă sub impresia acestui tablou trist, progresăm foarte încet; și, dacă sforțările noastre în scopul luminării rămân de multeori zădarnice. Câte instituțiuni folositoare și de tot felul am puteă înființa și câte datini păgubitoare am puteă desrădăcină în mijlocul unui popor deștept și luminat!

Am adus ca exemple la începutul acestui elaborat unele state, ca: Danemarca, Germania, Norvegia, Elveția, Olanda ș. a. cari pot fi privite ca modele stând la cel mai înalt nivel de bunăstare culturală și materială. În raport cu bunăstarea lor culturală și materială și numărul analfabeților este disparent ori lipsit cu totul. Așa d. e. Danemarca carea o putem privi ca model, n'are nici un percent neștiutor de carte, d'asemenea celealalte state amintite în cari numărul neștiutorilor de carte este foarte redus. În Danemarca de exemplu dintre cele 1000 comune nu este una barem, carea să nu și aibă diferitele reuniuni culturale, economice, comerciale, industriale ș. a. Ba, mai în fiecare comună să află și așa numitele universități populare, unde toți fără deosebire de poziția socială: advocați, profesori, industriași, economi, studenți etc., fiecarele concurge cu cunoștințele ce le are. Ce e mai mult în anii trecuți cetisem într'un ziar, că fotoliul unui ministriu îl ocupase chiar un învățător. Cătă deosebire, demnitate și recunoștință la un popor adevărat civilizată.

Revenind la obiect, învățătorul are zilnic prilej ca să convină cu poporul spre al iniția asupra datorriilor ce le are. Astfel are prilej ca să-i vorbească despre datorințele ce le are ca părinți și susținători de școală față de aceste foculare culturale, față de biserică, neam și de toate instituțiunile sfinte cuprinse în constituțiunea țării noastre; le va vorbi despre o economie mai potrivită și mai rațională precum și despre valorizarea produselor economice; tot asemenea despre un trai și o îmbrăcăminte mai higienică, despre o curățenie, ordine ș. a. cari lasă încă multe de dorit din partea poporului sătean.

Să stăruie mai departe ca relațiunile ce trebuie să le aibă cu preotul său, cu părinții și cu ceialalți

factori competenți din comună să fie dintre cele mai bune, pentru că numai așa se va cimentă o legătură frățească plină de iubire, stimă și respect reciproc atât de necesare în orice acțiune serioasă și nobilă.

În fine, ca învățătorul să corăspundă întru toate misiunii sale în relațiunile sociale pe lângă calitățile descrise în altă parte a elaboratului meu, trebuie să fie:

a) perseverant, predominându-și toate aplicările rele fie acelea defecte fie chiar patimi;

b) să poseadă o cultură socială, manifestând o purtare de bunăcuviință exemplară;

c) o modestie morală, neținând prea mult de sine sau să umble îngâmfat fălindu-se cu știința și cunoștințele sale ori să-și răzâ de neștiința altora;

d) să nu desconzidere bunele relațiuni ce trebuie să le aibă cu preotul său local, considerându-se ca doi frați egali, cu egale drepturi și datorințe;

e) să fie cu prudență încunjurând ura și dușmănia dintre alții, ferindu-se de desbinări publice, de personalități și resvrătiri comune;

f) să instrueze poporul, dându-i directiva politică, economică, igienă, morală etc.

g) să nu fie respingător față de societate; și

i) să fie un exemplu viu de fapte bune, și să nu fie un fraseolog, cu un cuvânt să fie un model în toate susținându-și respectul și autoritate ce li-se compete acelora, cari cresc odrasle folositoare patriei, bisericei și neamului nostru omenesc.

— Fine. —

CRONICA.

Hirotesire. P. S. Sa Domnul Episcop diecezan a binevoit a promovă, Sâmbătă în 21 Febr., v. c., pe ieromonahul preot din Budapesta, *Ghenadie G. Bogoevicu*, la treapta de protosincol.

Hirotonire. P. S. Sa Dl Episcop a binevoit a hirotoni, în 14/27 Febr. întrn diacon, iar la 21 Febr. v. c. întrn prezviter, pe candidatul de preoție Iosif *Câmpian*, ales paroh în Cornițel (com. Bihor.)

Deputații din cler la sinodul arhidiecezan: Cercul Sibiiu Dr. Ilar. Pușcariu, arhim. vicar arhiepisc. Cercul Săliște Dr. Ioan Stroia, ppreb. Cercul Sebeș Serg. Melean, ppreb. Cercul Alba-Iulia Nicolae Ivan ases. cons. Cercul Deva Vasile Domșa, protoprezbiter. Cercul Hațeg Ioan Droc, prot. em. ases. cons. Cercul Ilia Dr. Miron E. Cristea, protosincol ases. cons. Cercul Geoagiu Vasile Domșa, ppresb. Cercul Zarand Vasile Dămian, ppresb. Cercul Cămpeni Petru Popovici, ppresb. Cercul Turda Iov. Murășan, ppresb. Cercul Cluj Dr. Eusebiu R. Roșca, protos. dir. semin. Cercul Solnoc Vasile Duma, ppresb. Cerc. Bistrița Galacteon Șagău, ppresb. Cercul Târnava Mateiu Voilean, ases. cons. Cercul Sighișoara Dumitru Moldovan, ppresb. Cercul Treiscaune Dr. Miron E. Cristea, protos. ases. cons. Cercul Brașov Vasile Voina, ppresb. Cercul Bran Ioan Hamsea, ppresb. Cercul Făgăraș Nicolae Borzea, ppresb.

Deputați mireni la sinodul arhidiecezan. Cercul I. Sibiiu: Parteniu Cosma, directorul institutului de credit „Albina“ Sibiiu. Ioan de Preda, avocat fisc. cons. Sibiiu. Cercul II. Săliște: Dr. Liviu de Lemény, avocat Sibiiu, Dr. Nic. Comșa, medic Săliște. Cercul III. Sebeș: Dr. Eug. Meșianu, avocat Brașov, Lazar Triteanu, ref. școl. Sibiiu. Cercul IV. Alba-Iulia: Mihaiu

Cirlea, notar public Abrud. Ioachim Fulea, director de bancă Alba-Iulia. Cercul V. Deva: Dr. Aurel Vlad, avocat deputat dietal, Budapesta, Ioan I. Lăpădatu, directorul „Ardelenei“ Orăștie. Cercul VI. Hațeg: G. Dănilă, primar cav. ord. Francisc Iosif, Hunedoara. Dr. George Proca, secretar cons., Sibiiu. Cercul VII. Geoagiu: Dr. Ioan Marghita și Dr. Enea Papiu, avocați. Cercul VIII. Ilia: Dr. Ștefan Rozvanyi, avocat Ilia. Oct. Goga secr. „Asociațiunii“ Sibiiu. Cercul IX. Brad: Dr. Pavel Oprisa, dir. gimn. Brad. Dr. I. Papp, adv. Brad. Cercul X. Cămpeni: Dr. Vas. Preda, avocat, Sibiiu, Dr. Zosim Chirtop, adv. Cămpeni. Cercul XI. Cluj: Vasile Almășan, avocat Cluj. Demetriu Comșa, prof. sem., Sibiiu. Cercul XII. Turda: Dr. Pet u Șpan, prof. sem. Sibiiu. Dr. Valeriu Moldovan, adv. Turda. Cercul XIII. Dej: Dr. Gavril Buzura, adv. Lăpușul-unguresc. Dr. Augustin Bodea, adv. Dej. Cercul XIV. Bistrița: Dr. Ioan Popescu, adv. Reghin. Iosif Popescu, director de bancă, Reghin. Cercul XV. Târnova: Dr. Dumitru Ștefan, funcționar Sibiiu. Dr. Dionisiu Roman, avocat Mediaș. Cercul XVI. Sighișoara: V. Onițiu, director gimn., Brașov. Victor Păcălă, profesor la școala civilă, Sibiiu. Cercul XVII. Treiscaune: Dr. Iancu Meșianu, mare proprietar, Zernești. Nicolae Bogdan, prof. gimn. Brașov. Cercul XVIII. Brașov: Ars. Vlaicu, directorul școlii comerciale Brașov. Nic. Sulică, prof. gimnazial Brașov. Cercul XIX. Bran: Ioan C. de Pușcariu, jude la curia reg. pens. Bran. Nicolae Garoiu, adv. Zernești. Cercul XX. Făgăraș: Dr. Oct. Vasu, adv. Făgăraș. Dr. Ioan Șenchea, adv. Făgăraș.

Producțiunea seminariștilor din Arad. Soc. de lectură dela institutul nostru teologic a ținut Dumineca trecută 22 Februarie (7 Martie) o ședință festivă cu următorul program: 1. „Înnul studenților“ de D. G. Kiriac, cor bărbătesc. 2. „Viața țiganilor“ de K. Schumann, cor bărbătesc. 3. „Fragment epic“ de Gh. Coșbac predat de Dimitrie Roșcău st. t. c. I. 4. „Allegro de Beriot, Reveria de K. Schumann, solo de vioară Adrian Popescu st. t. c. II. 5. „Doină doiniță de I. Vorobchievici, cor bărbătesc cu solo de tenor, de St. A. Oprean st. t. c. II. 6. „Duhul religios în pătura țărânilor noastre“ de Ioan Ambroziu Neașca st. t. c. II. 7. „La mijloc de codru des“ de C. Dimitrescu, Faurul de Lachner, cor bărbătesc. A fost una dintre cele mai reușite ședințe festive dela societatea noastră. Conferența Dlui I. Ambroziu Neașca o publicăm în numărul prezent al foaiei noastre.

Societatea Andrei Șaguna în Macedonia. În Crușova (Macedonia), precum aflăm dintr'o notiță a „Neamului Românesc“, tineretul a înființat o societate care poartă numele mitropolitului Andreiu Șaguna care precum să știe de origine e macedo-român.

Proces pierdut. În procesul purtat din partea Românilor din Budapesta pentru partea ce li-se cuvine din biserica grecească de acolo, a adus s-ntință și tabla regească din Budapesta, întărind sentința tribunalului regesc, care a respins biserica noastră cu pretenziunile ei. Se va face apel la Curie.

Profesor la institutul teologic din Caransebeș. a fost ales Dr. D. Cioloca în locul Dlui Cornean noului secretar consistorial.

O nouă dramă a prezentat Dl Ioan Slavici teatrului național din București. Literatura noastră dramatică începe să se îmbogățească. După Delavrancea urmează Slavici.

Cronică bibliografică.

„*Neamul Românesc*“, literar de pe luna Februarie cu următorul sumar: Din viața Maramureșului românesc de N. Iorga. Oda cântăreților, (poezie) de I. Pajură. Lângă leagăn (poezie) de Elena Farago. — N. Iorga, Un roman nou. Gh. Topârceanu, Impăcare (poezie). Minea Olmasu, Logodnicia morții (poezie). T. O. Amintiri din Ardeal. Z. Virgiliu, Cătră țară (poezie). Cristea Sandovici, Ceva despre Dobrogea. Mihail Iorgulescu, Un vis. Oreste, Părul (poezii). Const. A. Giulescu, Spre toamnă (poezie). M. Popescu, Însemnările unui recrut. C. Ardeleanu, Schiță (poezie). D. N. Giotori, Țăranul suedes. G. Rotică, Tatei (poezie). I. L. Situația școlilor românești din Ardeal și Țara ungurească. Constantin Iordăchescu, Românismul în Bucovina. Adrian G. Lazariu, Sonet. Irina G. Lecca, Fratele lui Con Arghire (roman). Mihail Iorgulescu, Roză ofilită (poezie). N. Iorga, Cronică. — Partea științifică: O părere (în preajma modificării legii sanitare) de Dr. Gh.

„*Vatra Școlară*“, revista de pedagogie a D-lui Dr. P. Șpan a re-nviat. Salutăm cu plăcere apariția tovarășului nostru. — Nr. 1 cuprinde un cuvânt înainte un frumos articol de Dr. Petru Șpan, La stuația învățătorilor noștri. Traian Șuteu, Eminescu ca revizor școlar. Vasile Nastea, Modele de lecțiuni: Andreiu Baron de Șaguna. Dascălul, Din viața școlară. Din experiență. Colegul, Dări de seamă, Informațiuni și Bibliografie.

Posta Administrației.

A. Popoviciu, Apateu. Pentru „Licitațiunea minuendă“ publicată în Nr. de față, Vă rugăm a ne trimite cu reîntoarcerea poștei 7 cor.

Concurese.

Conform înaltului ordin konzistorial de sub Nr. 389 din 23 Ianuarie v. a. e., pentru întregirea vacanțului post de învățator dela școala conf. gr. or. rom. din *Lăpușnic*, tractul Belinț, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1.) În bani gata 600 coroane; 2.) 18 metri lemne, dintre cari 10 metri pentru învățator și 8 metri pentru sala de învățământ; 3.) 6 coroane pentru scripturistă; 4.) 16 coroane pentru conferențele și adunările Reuniunii învățătoarești; 5.) 1 cor. dela înmormântările la cari e poftit; 6.) locuință liberă cu 2 încăperi, bucătărie și cămară, zidită numai în 1908.

Să observă, că cu începere din 1 Iulie 1910 încolo, salariul se va ridica la 1000 coroane, și să va acoperi din partea comunei bisericesti.

Preferiți vor fi cei cari sunt capabili a dirigi corul vocal.

Reflectanții la acest post sunt poftiți a-și trimite concursurile lor, instruate conform legilor în vigoare, oficiului pprezv. gr. or. rom. din Belinț (Bélinecz, Temes-megye) și a să prezentă, în lăuntru termenului concursual, în sf. biserică, într'o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arată desteritatea în cântare și in tipic.

Alesul va prestă serviciile cantonale în sf. biserică și va conduce școala de repetiție, fără altă dotație ori remunerație.

Lăpușnic, în 13/26 Februarie, 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gerasim Serb*, protoprezviter.

— □ —

1—3

Licitațiune minuendă.

În conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan din Arad pe baza planului și proiectelor de spese aprobate cu Nr. 2701 anul 1907 să escrie concursul de licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a sf. biserici gr. or. rom. din com. *Apateu* (pprezv. B.-Ineu) cu prețul de exlamare peste tot în sumă de 37.261 cor. 35 fil.

Licitațiunea se va ținea în Apateu, pe ziua de **8/21 Martie** la orele 11 a. m. în localitatea școalei din loc.

Licitanții au să depună cu începerea licitațiunei vadiu 10% din prețul de exlamare adecă: 3726 cor., 10 fileri, în numărar sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, proiectul de spese și condițiunile de licitație se pot vedeă la oficiul parohial din Apateu.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angajă pe acel întreprinzător dintre reflectanți, în care va aveă încredere mai mare.

Licitanții nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitațiune.

Apateu la 9 Febr., (4 Martie) 1909.

Atanasiu Popoviciu,
preș com. par.

— □ —

1—3

Aviz!

Avem onoare a Vă aviză, că cu prima Ianuarie 1909, am deschis în Arad, strada Deák Ferencz, Nr. 33, o librărie românească, sub numirea:

„Librăria diecezană“

Întrând în legătură cu cele mai renumite firme din țară și străinătate, librăria noastră este asortată cu tot felul de cărți: bisericesti, școlare, pedagogice și iterare; revizite bisericesti și școlare; instrumente muzicale și tot felul de note; revizite de scris; hârtie, cerneală, cu un cuvânt cu toate ce aparțin unei librării bine asortate.

Aducându-Vă aceasta la cunoștință, ne rugăm de sprijinul D-Voastră binevoitor.

Cu stimă:

Tipografia diecezană.